

Garapen Jasangarrirako Helburuak eta helmugak

Aurkezpena

2015ean, Nazio Batuen Erakundearen Batzar Nagusiak **Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda** onartu zuen.

Agenda honen helburua mundu osoan giza garapen jasangarriaren alde borrokatzeko tresna bat izatea da, eta pobrezia errotik desagerraraztea, ahultasunak eta desberdintasunak murriztea eta jasangarritasuna sustatzea ditu funtsezko oinarri. Aukera paregabea da 2030. urtea baino lehen mundua eraldatzeko eta pertsona guztientzako giza eskubideak bermatzeko. 2030 Agenda unibertsala da.

2030 Agendaren bidez, pertsona guztiek garapen-behar berak dituztela aitortu da, non bizi diren alde batera utzita. Pertsona guztiek behar dute osasuna, hezkuntza, etxebizitza, enplegua, energia, berdintasuna, bakea eta ekosistema osasuntsuak, duintasunez bizitzeko, orain nahiz etorkizunean.

Bost dira 2030 Agendaren oinarrizko elementuak: Pertsonak, Planeta, Oparotasuna, Bakea eta Aliantzak.

Gure mundua eraldatzea: 2030 Agenda garapen jasangarrirako izenburupean, estatu kideek onartutako azken dokumentuan 17 helburu zehazten dira, **Garapen Jasangarrirako Helburuak** izenekoak (GJH), eta 169 helmuga.

Garapen Jasangarrirako 17 helburuez gain, Lauro Ikastolako 2030 Agenda-planan, **18. Helburua: Hizkuntza eta kultur aniztasuna**, ere txertatuta dugu, dagozkien helmuga eta ekimenekin.

2021eko Garapen Jasangarrirako Hezkuntzari buruzko Berlineko Deklarazioan azaltzen den bezala, Garapen Jasangarrirako Hezkuntza munduak behar duen aldaketaren oinarria da, GJHen 4.7 atalean oinarritzen da eta Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak lortzeko elementu erraztatzailea da.

GJHezkuntzak ezagutzak, baloreak, trebetasunak eta jokabide egokiak ematen dizkie pertsona guztiei garapen jasangarriaren eragile bilakatzeko.

Lauro Ikastolako 2030 Agenda, **Ikastolaren estrategia, Xedea, Ikuspegia eta Baloreak** eta *2021eko Berlineko Deklarazioa* bat datoz euren planteamenduetan. Erabat lerrokatuta daude.

Gure ikasleak pertsona libre, erantzule, konpetente, tolerante eta solidarioak izan daitezen nahi badugu, **2030 Agendan lantzen diren baloreak** landu behar ditugu ikasleekin.

Garapen Jasangarrirako Helburuak landuz, gure ikasleak euren inguru eta munduaren hobekuntzan parte hartzeko prest egongo dira, zalantzarik gabe.

GARAPEN JASANGARRIRAKO HELBURUAK

2030 Agenda

Dokumentu honetan **Garapen Jasangarrirako 18 Helburuak** eta euren Helmugak bilduta ditugu.

1. GJH: POBREZIA DESAGERTZEA

Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan.

HELMUGAK:

1.1 Hemendik 2030era, pertsona ororentzat eta mundu osoan muturreko pobreziaarekin amaitzea (gaur egun ulertzen da muturreko pobrezian daudenak egunean Ameriketako Estatu Batuetako 1,25 dolar baino gutxiagorekin bizi direnak direla).

1.2 Hemendik 2030era, definizio nazionalen arabera pobrezian, bere dimentsio guztietan, bizi diren gizon, emakume eta adin guztietako haurren proportzioa erdira behintzat jaistea.

1.3 Nazio-mailan guztiontzako babes sozialeko sistema eta neurri egokiak ezartzea, gutxieneko mailak barne, eta, hemendik 2030era, pertsona pobre eta ahulen babes zabala lortzea.

1.4 Hemendik 2030era, gizon eta emakume guztiek, bereziki pobreenek eta ahulenek, baliabide ekonomikoak izateko eta oinarritzko zerbitzuak, lurraren eta beste ondasun batzuen jabetza eta kontrola izateko, herentziarako, natura-baliabideetarako, teknologia berri egokietarako eta finantza-zerbitzueterako, mikrofinantziazioa barne, eskubidea dutela bermatzea.

1.5 Hemendik 2030era arte, pobreen eta ahultasun-egoeretan dauden pertsonen erresilientzia sustatzea eta klimarekin eta beste asaldura eta hondamen ekonomiko, sozial eta ingurumeneko batzuekin lotutako muturreko fenomenoaren eraginpean egotea eta ondoriozko ahultasuna murriztea.

1.a. Hainbat iturritatik datozen baliabideen mobilizazio esanguratsua bermatzea, baita garapenerako lankidetzak hobetuz ere, aurreikusteko moduko nahikoa baliabide emateko garapen-bidean dauden herrialdeei, batez ere, aurrerapen txikienekoei, pobrezia dimentsio guztietan amaiera emateko programa eta politikak ezartzeko.

1.b. Nazio-, eskualde- eta nazioarte-mailan araudi-esparru sendoak sortzea, pobreen aldeko garapen-estrategien oinarriaren gainean, genero-kontuak aintzat hartzen dituztenak, pobreziaarekin amaitzeko neurrietan inbertsio bizkortua bultzatzeko.

2. GJH: GOSERIK EZIZATEA

Gosea amaitzea, elikagai-segurtasuna eta elikadura hobea lortzea, eta nekazaritza jasangarria bultzatzea.

HELMUGAK:

2.1 Hemendik 2030era, gosearekin amaitzea eta pertsona guztiek, bereziki pobreek eta ahultasun-egoeran dauden pertsonak, 1 urtetik beherako umeak barne, urte osoan zehar elikadura osasuntsua, nutritiboa eta nahikoa eskuratzeko aukera dutela ziurtatzea.

2.2 Hemendik 2030era, malnutrizioaren modu guztiekin amaitzea, eta, beranduenez 2025ean, nazioartean hazkundearen atzerapenaren eta 5 urtetik beherako umeen ahultasunaren gainean hitzartutako erronkak lortzea, eta nerabeen, haurdun dauden eta bular-emakumeen emakumeen eta adineko pertsonen nutrizio-beharrei erantzutea.

2.3 Hemendik 2030era, nekazaritza-ustiapena eta eskala txikian elikaduren ekoizle direnen diru-sarrerak bikoiztea (bereziki, emakume, herri indigena, familiako nekazari, abeltzain eta arrantzaleenak), besteak beste, lurretara sarbide segurua eta bidezkoa edukiz, bai eta beste ekoizpen-baliabide eta -input batzuetara eta ezagutza, finantza-zerbitzu, merkatu eta balioa eranstea aukeretara ere, eta nekazaritzakoak ez diren enpleguak lortzea.

2.4 Hemendik 2030era, elikagaien ekoizpen-sistemen jasangarritasuna ziurtatzea eta produktibitatea eta ekoizpena areagotzen duten, ekosistemei eusten laguntzen duten, klima-aldaketara, muturreko fenomeno meteorologikoetara, lehorte, uholde eta beste hondamendi batzuetara egokitzeko gaitasuna indartzen duten eta luraren eta lurzoruen kalitatea pixkanaka hobetzen duten nekazaritza-praktika indartsuak aplikatzea.

2.5 Hemendik 2020ra, hazien, landutako landareen eta granjako eta etxeko animalien eta dagozkien baso-espezieen aniztasun genetikoari eustea, besteak beste, kudeaketa egokiaren eta hazi- eta landare-bankuen dibertsifikazioaren bidez, nazio-, eskualde- eta nazioarte-mailan, eta baliabide genetikoak erabiltzearen eta ezagutza tradizional konexuen eta banaketa bidezko eta zuzenaren bidez, nazioarte-mailan hitzartutakoaren arabera.

2.a Landako azpiegiturako, ikerketako eta nekazaritza-eremuko zerbitzuetako, garapen teknologikoko eta ganaduaren eta landareen

gene-bankuetako inbertsioa areagotzea, baita nazioarteko lankidetzak handiagoaren bidez ere, nekazaritza- eta abelazkuntza-ekoizpenaren gaitasuna hobetzeko garapen-bidean dauden herrialdeetan, batez ere aurrerapen txikieneko herrialdeetan.

2.b Munduko nekazaritzako eta abeltzaintzako merkatuetan, merkataritza-murrizketak eta -desitxuratzak zuzentzea eta prebenitzea, nekazaritza-ustiapenei diruz laguntzeko modu guztien eta efektu baliokideak dituzten esportazio-neurri guztien ezabatze paraleloaren bidez, Garapenerako Dohako Errondaren aginduekin bat.

2.c Elikadurako oinarritzako produktuen eta eratorrien merkatuak ondo dabilatzala ziurtatzeko neurriak hartzea, eta merkatuei buruzko informaziorako sarbide egokia bideratzea, baita elikaduren erreserben gainean ere, elikagaien prezioen muturreko lurrunkortasuna mugatzen laguntzeko.

3. GJH: OSASUNA ETA ONGIZATEA

Guztiontzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea.

HELMUGAK:

3.1 Hemendik 2030era, munduko amen heriotza-tasa murriztea 70etik behera, bizirik jaiotako 100.000 bakoitzeko.

3.2 Hemendik 2030era, jaioberrien eta 5 urtetik beherako umeen heriotza saihegarriei amaiera ematea; horrela, herrialde guztiek jaioberrien heriotza-tasa gutxienez bizirik jaiotako 1.000 bakoitzeko 12ra jaisteko eta 5 urtetik beherako haurren heriotza-tasa gutxienez 1.000 bakoitzeko 25era jaisteko ahalegina egin dezaten lortzea.

3.3 Hemendik 2030era, HIESaren, tuberkulosiaren eta malariaren izurriekin eta aintzat hartu ez diren beste gaixotasun tropikal batzuekin amaitzea eta hepatitisari, uraren bidez transmititutako gaixotasunei eta transmiti daitezkeen beste gaixotasun batzuei aurre egitea.

3.4 Hemendik 2030era, heren batera murriztea transmititu ezin diren gaixotasunen ondoriozko heriotza-tasa goiztiarra, prebentzioaren eta tratamenduaren bidez, eta osasun mentala eta ongizatea sustatzea.

3.5 Mendekotasuna sortzen duten substantzien prebentzioa eta tratamendua indartzea, estupefazianteen erabilera desegokia eta alkoholaren kontsumo kaltegarria barne.

3.6 Hemendik 2020ra, erdira murriztea munduan trafiko-istripuen ondorioz eragindako heriotza- eta lesio-kopurua.

3.7 Hemendik 2030era, sexu- eta ugalketa-osasuneko zerbitzuetarako sarbidea bermatzea, familia-plangintzakoak, informaziokoak eta hezkuntzakoak barne, eta ugalketa-osasuna sartzea estrategia eta programa nazionaletan.

3.8 Osasun-estaldura unibertsala lortzea, finantza-arriskuen aurkako babesa barne, kalitatezko funtsezko osasun-zerbitzuetarako sarbidea barne, eta kaltegarriak ez diren eta guztiontzako eraginkorrak, eskuragarriak eta kalitatezkoak diren medikamentu eta txertoak eskuratzeko aukera barne.

3.9 Hemendik 2030era, nabarmen jaitea produktu kimiko arriskutsuen eta airearen, uraren eta luraren poluzioaren eta kutsaduraren ondorioz eragindako heriotza eta gaixotasunak.

3.a Osasunaren Mundu Erakundearen Tabakoaren Kontrolerako Esparru Hitzarmenaren aplikazioa indartzea herrialde guztietan, dagokionaren arabera.

3.b Batez ere garapen-bidean dauden herrialdeei eragiten dieten gaixotasun transmitigarrien eta ez-transmitigarrien aurkako txertoak eta medikamentuak ikertzeko eta garatzeko jarduerak bultzatzea eta funtsezko medikamentu eta txerto eskuragarrietara jotzeko bideak erraztea. Hori guztia, Merkataritzarekin eta Osasun Publikoarekin lotutako Jabetza Intelektualeko Eskubideen alderdiei buruzko Hitzarmenari buruzko Adierazpenarekin bat; bertan baieztatzen da garapen-bidean dauden herrialdeek Merkataritzarekin eta Osasun Publikoarekin lotutako Jabetza Intelektualeko Eskubideen alderdiei buruzko Hitzarmenean osasun publikoa babesteko eta, bereziki, guztiontzako medikamentuak eskuratzeko malgutasunari buruz adierazten diren xedapenak ahalik eta gehien erabiltzeko eskubidea dutela.

3.c Nabarmen areagotzea osasunaren finantziazioa eta osasun-langileen kontratazioa, hobekuntza eta gaikuntza, eta horiei eustea garapen-bidean dauden herrialdeetan, bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeetan eta garapen-bidean dauden uharte-estatuetan.

3.d Herrialde guztiek eta, batez ere, garapen-bidean dauden herrialdeek alerta goiztiarrerako, arriskuak murrizteko eta nazio- eta mundu-mailako osasunerako arriskuak kudeatzeko duten gaitasuna indartzea.

4. GJH: KALITATEZKO HEZKUNTZA

Guztiontzako kalitatezko hezkuntza inklusiboa nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea.

HELMUGAK:

4.1 Hemendik 2030era, haur guztiek lehen eta bigarren hezkuntzako irakaskuntza amaitzen dutela ziurtatzea; doakoa, bidezkoa eta kalitatezkoa izan behar du, eta ikaskuntza-emaiza egokiak eta eraginkorrak ekarri behar ditu.

4.2 Hemendik 2030era, haur guztiek lehen haurtzaroan eta aurre eskolako hezkuntzan arretarako eta garapenerako kalitatezko zerbitzuak eskura ditzaketela ziurtatzea, lehen hezkuntzarako prest egon daitezen.

4.3 Hemendik 2030era, gizon eta emakume guztiek kalitatezko prestakuntza tekniko, profesional eta goi mailakoa eskuratzeko berdintasunezko sarbidea dutela ziurtatzea, unibertsitate-irakaskuntza barne.

4.4 Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea enplegua eta lan duina eskuratzeko eta ekintzailetzarako beharrezko gaitasunak, batez ere teknikoak eta lanbidekoak, dituzten gazte eta helduen kopurua.

4.5 Hemendik 2030era, genero-desberdintasunak ezabatzea hezkuntzan, eta berdintasunean oinarritzen den sarbidea ematea irakaskuntzako maila guztietan eta lanbide-prestakuntzan pertsona ahulenei, desgaitasunen bat duten pertsonen, herri indigenei eta ahultasun-egoeran dauden haurrei barne.

4.6 Hemendik 2030era, gazte guztiak eta helduen proportzio handi bat, bai gizonak bai emakumeak, alfabetatuta daudela eta aritmetikako oinarriko ezagutzak dituztela ziurtatzea.

4.7 Hemendik 2030era, ikasle guztiek garapen jasangarria sustatzeko beharrezkoak diren ezagutza teorikoak eta praktikoak eskuratzen dituztela ziurtatzea, besteak beste, garapen jasangarrirako eta bizi-estilo jasangarriretarako, giza eskubideetarako, genero-berdintasunerako, bakearen eta indarkeriarik ezaren kulturaren sustapenerako, munduko herritartasunerako eta kultura-aniztasunaren baloraziorako eta kulturak garapen jasangarriari laguntzeko, hezkuntzaren bidez.

4.a Haurren eta desgaitasunen bat duten pertsonen beharrak eta

genero-desberdintasunak kontuan dituzten eta ikaskuntza-ingurune seguruak, indarkeria gabeak, inklusiboak eta guztiontzako eraginkorrak eskaintzen dituzten hezkuntzako instalazioak eraikitzea eta egokitzea.

4.b Hemendik 2020ra, nabarmen areagotzea, mundu-mailan, garapen-bidean dauden herrialdeetarako eskuragarri dagoen beka-kopurua, zehazki, aurrerapen txikieneko herrialdeetarako, garapen-bidean dauden uharte-estatueterako eta Afrikako herrialdeetarako daudenak, bertako ikasleak herrialde garatueta edo garapen-bidean dauden beste herrialde batzuetako goi-mailako irakaskuntza-programetan matrikulatu ahal izateko, lanbide-prestakuntzako programak eta programa teknikoak, zientifikoak, ingeniartzakoak eta informazioaren eta komunikazioen teknologiarik buruzko programak barne.

4.c Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea goi-prestakuntza duten irakasleen eskaintza, bai eta garapen-bidean dauden herrialdeetan, aurrerapen txikieneko herrialdeetan eta garapen-bidean dauden uharte-estatueta irakasleen prestakuntzarako nazioarteko lankidetzaren bidez ere.

5. GJH: GENERO-BERDINTASUNA

Genero-berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neskato guztiak ahalduentzea.

HELMUGAK:

5.1 Mundu guztian emakume eta neskatoen aurkako diskriminazio modu guztiekin amaitzea.

5.2 Emakume eta neskato guztien aurkako indarkeria modu guztiak ezabatzea eremu publiko eta pribatueta, sexu-salerosketa eta sexu-ustiapena eta beste ustiapen mota batzuk barne.

5.3 Praktika kaltegarri guztiak ezabatzea, besteak beste, haurren ezkontza, goiztiarra eta behartua, eta emakumeen genitalen mutilazioa.

5.4 Ordaindu gabeko zaintzak eta etxeko lana aitortzea eta baloratzea zerbitzu publiko, azpiegitura eta gizarte-babeseko politiken bidez, eta etxean eta familian partekatutako erantzukizuna sustatuz, herrialde bakoitzean dagokionaren arabera.

5.5 Emakumeen parte-hartze osoa eta eraginkorra ziurtatzea, baita lidergoko aukera-berdintasuna ere, bizitza politikoko, ekonomikoko eta publikoko maila erabakitzaile guztietan.

5.6 Sexu eta ugalketa-osasunerako sarbide unibertsala ziurtatzea, bai eta ugalketa-eskubideak ere, Populazioari eta Garapenari buruzko Nazioarteko Hitzarmenaren Ekintza Programarekin, Pekineko Ekintza Plataformarekin eta aztertze konferentzien azken dokumentuekin bat adostutakoaren arabera.

5.a Emakumeei baliabide ekonomikoetarako eskubide-berdintasuna eta lurraren jabetza eta kontrolerako eta ondasunak, finantza-zerbitzuak, herentzia eta natura-baliabideak eduki ahal izateko eskubide-berdintasuna ematen dieten erreformei ekitea, lege nazionalekin bat etorritik.

5.b Teknologia instrumentalaren erabilera hobetzea, bereziki, informazioaren eta komunikazioen teknologiarik, emakumeen ahalduak sustatzeko.

5.c Politika zuzenak eta genero-berdintasuna sustatzeko lege aplikagarriak onestea eta indartzea, emakume eta nesken guztien genero-berdintasuna eta ahalduak sustatzeko, maila guztietan.

6. GJH: EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA

Uraren erabilgarritasuna eta kudeaketa jasagarria nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea.

HELMUGAK:

6.1 Hemendik 2030era, ur edangarria lortzeko aukera unibertsala eta bidezkoa izan dadila lortzea, denontzako prezio egokian.

6.2 Hemendik 2030era, saneamendu- eta higiene-zerbitzu egoki eta bidezkoetarako sarbidea lortzea denontzat, eta amaiera ematea aire zabalean sabelusteari. Arreta berezia eskainiko zaie emakumeen eta nesken beharrei, eta ahultasun-egoeran dauden pertsonenei.

6.3 Hemendik 2030era, uraren kalitatea hobetzea, alegia: kutsadura murriztea; hondakin, produktu kimiko eta material arriskutsurik ez isurtzea; tratatu gabeko hondakin-uren portzentajea erdira murriztea; eta arriskurik gabeko birziklapena eta berrerabilera nabarmen areagotzea mundu

osoan.

6.4 Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea baliabide hidrikoen erabilera eraginkorra sektore guztietan, eta bermatzea ur gezaren erauzketaren eta horniketaren jasangarritasuna, ur-gabeziari aurre egiteko eta urik ez duten pertsonen kopurua nabarmen murrizteko.

6.5 Hemendik 2030era, baliabide hidrikoen kudeaketa integratua ezartzea maila guztietan, baita mugaz gaindiko lankidetzaren bidez ere, hala badagokio.

6.6 Hemendik 2020ra, babestea eta berrezartzea urarekin lotura duten ekosistemak, basoak, mendiak, hezeguneak, ibaiak, akuiferoak eta lakuak.

6.a Hemendik 2030era, nazioarteko lankidetzaz eta garapen-bidean dauden herrialdeei emandako laguntza areagotzea, uraren eta saneamenduaren arloko jarduera eta programetan ahalmena sortzeko; esaterako, honako hauetan: ura jasotzea, gatzgabetzea, baliabide hidrikoak modu eraginkorrean erabiltzea, hondakin-urak tratatzea, birziklatzea eta berrerabiltzeko teknologiak erabiltzea.

6.b Toki-komunitateek ur-eta saneamendu-kudeaketaren hobekuntzan duten parte-hartzea babestea eta sendotzea.

7. GJH: ENERGIA BERRIZTAGARRIAK

Energia eskuragarria, fidagarria, jasangarria eta modernoa bermatzea guztiontzat.

HELMUGAK:

7.1 Hemendik 2030era, energia-zerbitzu arrazoizko, fidagarri eta modernoetarako sarbide unibertsala bermatzea.

7.2 Hemendik 2030era, nabarmen areagotzea energia berriztagarrien proportzioa, energia-iturri guztien artean.

7.3 Hemendik 2030era, energia-eraginkortasunaren hobekuntzaren munduko tasa bikoiztea.

7.a Hemendik 2030era, nazioarteko lankidetza areagotzea, energia garbiari lotutako ikerketarako eta teknologiarako sarbidea ahalbidetzeko. Hemen sartuko dira iturri berriztagarriak, energia-eraginkortasuna eta erregai fosilen teknologia aurreratu eta ez horren kutsakorrak. Hemen sartzen da, halaber, energia-azpiegituretako eta teknologia garbietako inbertsioa sustatzea.

7.b Hemendik 2030era, energia-zerbitzu modernoak eta jasangarriak emateko azpiegitura areagotzea eta teknologia berritzea, garapen-bidean dauden herrialde guztietan; bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeetan, garapen-bidean dauden uharte-estatu txikietan eta garapen-bidean dauden kostalderik gabeko herrialdeetan. Betiere, bat etorritz beren laguntza-programekin.

8. GJH: LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA

Guztiontzako hazkunde ekonomiko jarraitua, inklusiboa eta jasangarria, enplegu betea eta produktiboa nahiz lan duina sustatzea.

HELMUGAK:

8.1 Bere horretan eustea per capita hazkuntza ekonomikoari, ezaugarri nazionalen arabera, eta barne-produktu gordina urtean gutxienez % 7 haz dadila bermatzea aurrerapen txikieneko herrialdeetan.

8.2 Produktibitate ekonomikoaren maila handiagoak lortzea, dibertsifikazioaren, modernizazio teknologikoaren eta berrikuntzaren artean, besteak beste, balio erantsi handia duten eta eskulan asko erabiltzen duten sektoreei arreta eskainiz.

8.3 Garapenera bideratutako politikak sustatzea, honako alderdi hauei babesa emango dietenak: ekoizpen-jarduerak, lanpostu egokien sorrera, ekintzailatza, sormena eta berrikuntza; eta mikroenpresen eta enpresa txiki eta ertainen eraketa eta hazkuntza sustatzea, baina finantza-zerbitzuak eskuratzearen bidez ere.

8.4 Hemendik 2030era, pixkanaka hobetzea munduko baliabideen ekoizpen eta kontsumo eraginkorra, eta hazkunde ekonomikoa ingurumenaren degradaziotik bereizten saiatzea, Kontsumo eta Ekoizpen Modalitate Jasangarrirei buruzko Programen Hamar Urterako Esparruarekin bat etorritz, garatutako herrialdeetatik hasita.

8.5 Hemendik 2030era, enplegu osoa eta produktiboa eta lan egokia lortzea emakume eta gizon guztientzat, gazteak eta desgaitasunen bat dutenak barne; eta balio bereko lanarengatik soldata berdina eman dadila lortzea.

8.6 Hemendik 2020ra, nabarmen murriztea enplegurik ez duten eta ikasten edo gaitzen ari ez diren gazteen proportzioa.

8.7 Berehalako neurri eraginkorrak hartzea ezinbesteko lanarekin amaitzeko, amaiera ematea egungo esklabotasun-moduei eta pertsonen salerosketari, eta haurren lanaren forma okerrenak (errekrutatzea eta haur soldaduak barne) debekatu eta kenduko direla bermatzea; eta, hemendik 2025era, amaiera ematea haurren lanari, bere forma guztietan.

8.8 Lan-eskubideak babestea eta lan-ingurune segurua eta arriskurik gabea sustatzea langile guztientzat, migratzaileak barne, eta, bereziki, emakume migratzaileentzat eta enplegu prekarioak dituztenentzat.

8.9 Hemendik 2030era, turismo jasangarria sustatzera bideratutako politikak egitea eta martxan jartzea, lanpostuak sor ditzan eta tokiko kultura eta produktuak susta ditzan.

8.10 Finantza-erakunde nazionalak pertsona guztientzako banku-, finantza- eta aseguru-zerbitzuetarako sarbidea sustatzeko eta zabaltzeko duten ahalmena areagotzea.

8.a Merkataritzari laguntzeko ekimenarentzako babesa areagotzea garapen-bidean dauden herrialdeetan, bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeetan, baita Aurrerapen Txikieneko Herrialdeetan Merkataritzaren Arloko Laguntza Teknikorako Esparru Integratu Hobetuaren bitartez ere.

8.b Hemendik 2020ra, gazteek enplegua lortzeko mundu-mailako estrategia bat garatzea eta martxan jartzea, eta Lanaren Nazioarteko Erakundearen Enplegurako Munduko Ituna aplikatzea.

9. GJH: INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusiboa eta jasangarria bultzatzea, eta berrikuntza sustatzea.

HELMUGAK:

9.1 Azpiegitura fidagarriak, jasangarriak, sendoak eta kalitatezkoak egitea, eskualde-mailako eta mugaz gaindiko azpiegiturak barne, garapen ekonomikoa eta giza garapena babesteko, arreta berezia eskainiz pertsona guztiek horiek modu arrazoizko eta bidezkoan erabiltzeko aukera izateari.

9.2 Industrializazio inklusiboa eta jasangarria sustatzea eta, hemendik 2030era, nabarmen areagotzea industriak enpleguari eta barne-produktu gordinari egiten dion ekarpena, bat etorritz egoera nazionalekin, eta ekarpen hori bikoiztea aurrerapen txikieneko herrialdeetan.

9.3 Industria txikiek eta beste enpresa batzuek finantza-zerbitzuak, arrazoizko kredituak barne, lortzeko dituzten aukerak areagotzea, bereziki garapen-bidean dauden herrialdeetan, eta industria edo enpresa horiek balio-kateetan eta merkatuetan sar daitezela ahalbidetzea.

9.4 Hemendik 2030era, azpiegitura modernizatzea eta industriak eraldatzea, jasangarriak izan daitezen. Horretarako, eraginkortasun handiagoko baliabideak erabili behar dira eta teknologia- eta industria- prozesu garbiak eta ingurumenaren ikuspegitik arrazoizkoak erabiltzen direla bermatu behar da, eta herrialde guztiek dagozkien ahalmenen arabera neurriak har ditzatela lortu behar da.

9.5 Ikerketa zientifikoa areagotzea eta herrialde guztietako industria-sektoreen ahalmen teknologikoa hobetzea, bereziki garapen-bidean dauden herrialdeetan. Horretarako, berrikuntza sustatu behar da eta nabarmen areagotu behar da, hemendik 2030era, ikerketan eta garapenean lan egiten duten pertsonen kopurua (milioi biztanletik), baita sektore publikoek eta pribatuek ikerketan eta garapenean egiten duten gastua ere.

9.a. Garapen-bidean dauden herrialdeetan azpiegitura jasangarriak eta sendoak egin daitezela ahalbidetzea, babes finantzario, teknologiko eta tekniko handiagoa emanaz Afrikako herrialdeei, aurrerapen txikieneko herrialdeei, kostalderik gabeko garapen-bideko herrialdeei eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiei.

9.b Teknologia, ikerketa eta berrikuntza nazionalen garapenari babesa ematea garapen-bidean dauden herrialdeetan, baita industria-dibertsifikazioa eta oinarrizko produktuei balioa ematea ahalbidetuko duen araudi-esparru bat bermatuz ere, besteak beste.

9.c Nabarmen areagotzea informazioaren eta komunikazioen teknologiarako sarbidea, eta, hemendik 2020ra, aurrerapen txikieneko herrialdeei Interneterako sarbide unibertsala eta arrazoizkoa emateko ahalegina egitea.

10. GJH: DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

Herrialde bakoitzean eta herrialdeen artean desberdintasunak murriztea.

HELMUGAK:

10.1 Hemendik 2030era, biztanle pobreenen % 40ren diru-sarrerek pixkanaka batezbesteko nazionala igaro dezatela eta kopuru horietan jarrai dezala lortzea.

10.2 Hemendik 2030era, pertsona guztien gizarte-, ekonomia- eta politika-inklusioa indartzea eta sustatzea, beren adina, sexua, desgaitasuna, arraza, etnia, jatorria, erlijioa, egoera ekonomikoa edo beste edozein egoera edonolakoa izanda ere.

10.3 Aukera-berdintasuna bermatzea eta emaitzen desberdintasuna murriztea, baita horretarako diskriminaziozko legeak, politikak eta praktikak kendu egin behar badira ere, alde horretatik egokiak diren legeak, politikak eta neurriak ezartzeko.

10.4 Politikak ezartzea (bereziki, zergei, soldatei eta gizarte-babesari lotutakoak), eta pixkanaka gero eta berdintasun handiagoa lortzea.

10.5 Erakundeen eta munduko finantza-merkatuen araudia eta zaintza hobetzea, eta araudi horien aplikazioa sendotzea.

10.6 Garapen-bidean dauden herrialdeen ordezkartza eta esku-hartze handiagoa bermatzea nazioarteko ekonomia- eta finantza-erakundeek hartutako erabakietan, erakunde horien eraginkortasuna, fidagarritasuna, kontuak eta legitimotasuna hobetzeko.

10.7 Pertsonen migrazio eta mugikortasun ordenatua, segurua, arautua eta arduratsua ahalbidetzea, baita migrazio-politika planifikatuak eta ondo kudeatuak aplikatuta ere.

10.a Tratu berezi eta bereziaren printzipioa aplikatzea garapen-bidean dauden herrialdeentzat, bereziki aurrerapen txikieneko herrialdeentzat, bat etorritik Munduko Merkataritza Antolakundean hitzarmenekin.

10.b Finantza-garapen eta -korranteetarako laguntza ofiziala sustatzea, atzerriko inbertsio zuzena barne, behar handienak dituzten estatuentzat; bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeentzat, Afrikako herrialdeentzat, garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiak eta garapen-bidean dauden kostalderik gabeko herrialdeentzat, beren plan eta programa nazionalekin bat etorritik.

10.c Hemendik 2030era, % 3tik behera murriztea migratzaile-taldearen transakzio-kostuak eta % 5etik goragoko kostua duten migratzaileen igarobideak.

11. GJH: HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta jasangarriak izatea lortzea.

HELMUGAK:

11.1 Hemendik 2030era, pertsona guztiek etxebizitza eta oinarritzko zerbitzu egokiak, seguruak eta arrazoizkoak izan ditzatela bermatzea, eta auzo marjinalak hobetzea.

11.2 Hemendik 2030era, pertsona guztientzako garraio-sistema seguru, arrazoizko, irisgarri eta jasangarria izateko aukera ematea, batez ere, garraio publikoa areagotuz eta ahultasun-egoeran dauden pertsonen beharrei arreta berezia eskainiz (emakumeak, haurrak, desgaitasunen bat dutenak eta adineko pertsonak).

11.3 Hemendik 2030era, hirigintza inklusiboa eta jasangarria areagotzea, eta baita giza kokaguneen kudeaketa parte-hartzailea, integratua eta jasangarria ere, herrialde guztietan.

11.4 Munduko kultura eta natura-ondarea babesteko eta zaintzeko ahaleginak bikoiztea.

11.5 Hemendik 2030era, nabarmen murriztea hondamendien ondorioz (urarekin zerikusia dutenak barne) sortutako heriotzen eta horien eraginak jasaten dituzten pertsonen kopurua, eta nabarmen murriztea hondamendiek sortutako zuzeneko galera ekonomikoak, munduko barne-produktuarekin alderatuta, arreta berezia emanez pobreei eta ahultasun-egoeran dauden pertsoneri.

11.6 Hemendik 2030era, murriztea hirietako per capita ingurumen-inpaktu negatiboa, eta arreta berezia eskaintzea airearen kalitateari eta udal-hondakinen eta beste hondakin batzuen kudeaketari.

11.7 Hemendik 2030era, berdegune eta espazio publikoak, inklusiboak eta irisgarriak izateko aukera unibertsala ematea, bereziki, emakumeentzat, haurrentzat, adinekoentzat eta desgaitasunen bat duten pertsonentzat.

11.a Hiriguneen, hiri-inguruen eta landa-eremuen arteko ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-lotura positiboak babestea, garapen nazionalaren eta eskualdekoaren plangintza sendotuz.

11.b Hemendik 2020ra, nabarmen areagotzea politika eta plan integratuak bereganatzen eta ezartzen dituzten hirien eta giza kokaguneen kopurua, inklusioa, baliabideen erabilera eraginkorra, klima-aldaketaaren arintzea, klima-aldaketarako egokitzapena eta hondamendien aurkako erresilientzia hobetzeko asmoz; eta Hondamendien Arriskua Murrizteko 2015-2030 aldirako Sendaiko Esparruarekin bat etorriz, hondamendi-arriskuen kudeaketa integrala egitea eta martxan jartzea, maila guztietan.

11.c Babesa ematea aurrerapen txikieneko herrialdeei, laguntza finantzario eta teknikoaren bidez, eraikin jasangarriak eta sendoak eraiki ahal izan ditzaten, tokiko materiala erabiliz.

12. GJH: EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK

Kontsumo eta ekoizpen modalitate jasangarriak bermatzea.

HELMUGAK:

12.1 Kontsumo eta Ekoizpen Modalitate Jasangarrirei buruzko Programen Hamar Urterako Esparrua aplikatzea, herrialde guztien parte-hartzearekin eta garatutako herrialdeek gidatuta, kontuan izanda garapen-bidean dauden herrialdeen garapen-maila eta ahalmenak.

12.2 Hemendik 2030era, baliabide naturalen kudeaketa jasangarria eta erabilera eraginkorra egin dadila lortzea.

12.3 Hemendik 2030era, munduan, txikizkako salmentan eta kontsumitzaileen artean alferrik galtzen diren per capita elikagaien kopurua erdira murriztea, eta elikagai-galerak murriztea ekoizpen- eta horniketa-kateetan, uztaren ondorengo galerak barne.

12.4 Hemendik 2020ra, produktu kimikoak eta hondakin guztiak ekologikoki arrazoizkoa den moduren batean kudeatzea beren bizi-zikloan, hitzartutako nazioarteko esparruekin bat etorriz; eta nabarmen murriztea atmosferara, uretara eta lurrra egiten dituzten isuriak, horiek giza osasunean eta ingurumenean dituzten eragin kaltegarriak arintze aldera.

12.5 Hemendik 2030era, nabarmen murriztea hondakinen sorrera, prebentzio-, murrizketa-, birziklatze- eta berrerabilpen-jardueren bitartez.

12.6 Enpresak animatzea, bereziki enpresa handiak eta transnazionalak, jardunbide jasangarriak erabiltzera eta jasangarritasunari buruzko informazioa sartzera beren txostenen aurkezpen-zikloan.

12.7 Erosketa publikoko jardunbide jasangarriak sustatzea, politika eta lehen tasun nazionalekin bat etorriz.

12.8 Hemendik 2030era, mundu osoko pertsonak beharrezko informazioa eta ezagutzak badituztela bermatzea, garapen jasangarrirako eta naturarekin bat datorren bizi-estiloa edukitzeko.

12.a Garapen-bidean dauden herrialdeei laguntzea beren zientzia- eta teknologia-ahalmena sendotzen, kontsumo- eta ekoizpen-modalitate

jasangarriagoetarantz aurrera egiteko.

12.b Garapen jasangarrirako eraginak zaintzeko tresnak egitea eta aplikatzea, turismo jasangarria lortzeko asmoz, lanpostuak sor ditzan eta tokiko kultura eta produktuak susta ditzan.

12.c Ekonomiaren aurkako kontsumoak sustatzen dituzten erregai fosilentzako diru-laguntza ez eraginkorrak arrazionalizatzea, merkatuaren desitxuratzeeekin amaituz, egoera nazionalen arabera. Horretarako, zerga-sistemak berregituratu beharko dira eta diru-laguntza kaltegarriak pixkanaka kendu egin beharko dira, halakorik balego, ingurumenean duten eragina islatzeko, erabat kontuan izanda garapen-bidean dauden herrialdeen behar eta baldintza zehatzak eta beren garapenean sor ditzaketen eragin kaltegarriak murriztuz, pobreak eta komunitate kaltetuak babesteko.

13. GJH: KLIMA BABESTEKO EKINTZA

Neurri urgenteak hartzea klima- aldaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko. (*)

HELMUGAK:

13.1 Klimarekin eta hondamendi naturalekin lotutako arriskuenganako erresilientzia eta horietara egokitzeko ahalmena sendotzea herrialde guztietan.

13.2 Klima-aldaketari lotutako neurriak sartzea politika, estrategia eta plan nazionaletan.

13.3 Hezkuntza, sentsibilizazioa eta giza ahalmena eta erakundeena hobetzea, klima-aldaketa murrizteko, horretara egokitzeko, bere eraginak arintzeko eta garaiz ohartarazteko.

13.a Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioan parte hartzen duten garatutako herrialdeen konpromisoa betetzea, 2020rako iturri guztietatik jasotako 100.000 milioi dolar (urtean) erabiltzea, denen artean, garapen-bidean dauden herrialdeen beharrei erantzuteko, klima-aldaketa arintzeko neurri zehatzak hartzeko eta horiek gardentasunez aplikatzeko; eta martxan jartzea Klimarako Funts Berdea, ahalik eta azkarren kapitalizatuta.

13.b Plangintza eta kudeaketa eraginkorrerako ahalmena areagotzeko mekanismoak sustatzea, klima-aldaketarekin lotuta, aurrerapen txikieneko herrialdeetan eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikietan; arreta berezia eskainiz emakumeei, gazteei, tokiko komunitatei eta komunitate marjinalak.

(*) Badakigu Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Esparru Konbentzioa nazioarteko gobernu arteko foro nagusia dela klima-aldaketari eman beharreko mundu-mailako erantzuna negoziatzeko.

14. GJH: URETAKO BIZITZA

Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak mantentzea eta modu jasangarrian erabiltzea garapen jasangarriari begira.

HELMUGAK:

14.1 Hemendik 2025era, mota guztietako itsas kutsadura aurreikustea eta nabarmen murriztea, bereziki, lurrean eginiko jardueren bidez sortutakoa (itsas detrituak eta elikagaien bidezko kutsadura barne).

14.2 Hemendik 2020ra, itsasoko eta kostaldeko ekosistemak modu jasangarriarean kudeatzea eta babestea, eragin kaltegarri esanguratsuak saihesteko. Horretarako, sendotu egin beharko dira eta horiek leheneratzeko neurriak hartu beharko dira, ozeanoen osasuna eta produktibitatea berreskuratze aldera.

14.3 Ozeanoak azidotzearen eraginak murriztea eta horiei aurre egitea, baita maila guztietan lankidetzaz zientifiko handiagoa martxan jarritz ere.

14.4 Hemendik 2020ra, modu eraginkorrean arautzea arrantza-ustiapena eta amaiera ematea gehiegizko arrantzari, legez kanpokoari, aitortu gabekoari eta arautu gabekoari, baita arrantza-jardunbide suntsitzaileei ere; horrez gain, oinarri zientifikoa duten kudeaketa-planak aplikatzea, arrain-populazioak berrezartze aldera ahalik eta epe motzenera, beren ezaugarri biologikoen arabera ahalik eta errendimendu jasangarriena eman dezaketen mailalara iritsiz.

14.5 Hemendik 2020ra, kostaldean eta marinel-eremuen % 10, gutxienez, kontserbatzea, lege nazionalekin eta nazioarteko zuzenbidearekin bat

etorri eta oinarri gisa erabilgarri dagoen informazio zientifiko hoberena erabiliz.

14.6 Hemendik 2020ra, arrantzari emateko diru-laguntza mota batzuk debekatzea, ahalmenen gaineko arrantza eta gehiegizko arrantza ahalbidetzen dituztelako; kentzea, halaber, legez kanpoko arrantza, aitortu gabekoa eta arautu gabekoa ahalbidetzen duten diru-laguntzak; eta mota horretako diru-laguntza gehiago ez sortzea. Ildo horretan, Munduko Merkataritza Antolakundearen esparruan egiten diren arrantzarako diru-laguntzei buruzko negoziatioek barne hartu behar dute tratu berezi eta bereizi bat, garapen-bidean eta aurrerapen txikieneko herrialdeentzako egokia eta eraginkorra. (*)

14.7 Hemendik 2030era, areagotzea garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiek eta aurrerapen txikieneko herrialdeek beren itsas baliabideak jasangarritasunez erabiltzean lortzen dituzten irabazi ekonomikoak, bereziki, arrantzaren, akuikulturaren eta turismoaren kudeaketa jasangarriaren bidez lortzen dituztenak.

14.a Ezagutza zientifikoak areagotzea, ikerketa-ahalmena garatzea eta itsas teknologia transferitzea, Gobernu Arteko Ozeanografia Batzordearen Itsas Teknologia Transferitzeko Irizpideak eta Gidalerroak kontuan hartuz, ozeanoen osasuna hobetzeko eta itsas biodibertsitateak garapen-bidean dauden herrialdeei egiten dien ekarpena areagotzea, bereziki, garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiei eta aurrerapen txikieneko herrialdeei.

14.b Artisau-arrantzaleek itsas baliabideak eskuratzeko eta merkatuetara sartzeko dituzten aukerak areagotzea.

14.c Ozeanoen eta horien baliabideen kontserbazioa eta erabilera jasangarria hobetzea, Itsas Zuzenbideari buruzko Nazio Batuen Konbentzioan jasotako nazioarteko zuzenbidea aplikatuz; hain zuzen ere, zuzenbide hori da ozeanoak eta bertako baliabideak zaintzeari eta jasangarritasunez erabiltzeari dagokion esparru juridikoa, “Nahi dugun etorkizuna” agiriaren 158. paragrafoak zehazten duen moduan.

(*) Kontuan hartuta Munduko Merkataritza Antolakundeak martxan dituen negoziatioak, Garapenerako Doha Programa eta Hong Kongeko Ministerio Adierazpeneko agindua.

15. GJH: LEHORREKO BIZITZA

Lehorreko bizitza babestea, lehengoratzea eta modu jasangarrian erabil dadila sustatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa inbertitzea eta biodibertsitatearen galera gelditzea.

HELMUGAK:

15.1 Hemendik 2020ra, lurreko ekosistemen eta ur gezaren barne-ekosistemen eta horien zerbitzuen zaintza, berrezarpena eta erabilera jasangarria bermatzea, bereziki hauena: basoak, hezeguneak, mendiak eta gune lehorrak; hori guztia, bat etorritik nazioarteko hitzarmenen bidez ezarritako betebeharrekin.

15.2 Hemendik 2020ra, martxan jartzea baso-mota guztien kudeaketa jasangarria, deforestazioa geldiaraztea, degradatutako basoak berreskuratzea eta basotzea nahiz basoberritzea nabarmen areagotzea mundu-mailan.

15.3 Hemendik 2030era, desertifikazioari aurka egitea, lur eta lurzoru degradatuak birgaitzea (desertifikazioek, lehorteek eta uholdeek kaltetutako lurak barne) eta lurzoruaren degradazioan eragin neutroa izango duen mundu bat lortzen saiatzea.

15.4 Hemendik 2030era, ekosistema menditsuen kontserbazioa bermatzea, horien dibertsitate biologikoa barne, garapen jasangarrirako funtsezko onurak emateko duten ahalmena hobetze aldera.

15.5 Neurri premiazko eta esanguratsuak hartzea, habitat naturalen degradazioa murrizteko, biodibertsitatearen galera geldiarazteko eta, hemendik 2020ra, mehatxatutako espezieak babesteko eta desagertu daitezela saihesteko.

15.6 Parte-hartze zuzena eta bidezkoa sustatzea baliabide genetikoak erabiltzearen ondoriozko irabazietan, eta baliabide horietarako sarbide egokia sustatzea, nazioartean hitzartutakoaren arabera.

15.7 Premiazko neurriak hartzea ezkutuko ehizari eta flora- eta fauna-espezie babestuen trafikoari amaiera emateko, eta flora- eta fauna-produktu basatien legez kanpoko eskari nahiz eskaintzari aurre egiteko.

15.8 Hemendik 2020ra, espezie exotiko inbaditzaileak sar daitezela prebenitzeko eta horiek lurreko nahiz uretako ekosistemetan dituzten

eraginak nabarmen murrizteko neurriak hartzea, eta lehentasunezko espezieak kontrolatzea edo desagerraraztea.

15.9 Hemendik 2020ra, ekosistemen eta biodibertsitatearen balioak sartzea plangintzan, garapen-prozesuetan, pobrezia murrizteko estrategietan eta kontabilitate nazionalan eta tokikoetan.

15.a Iturri guztietatik datozen finantza-baliabideak mobilizatzea eta nabarmen areagotzea, biodibertsitatea eta ekosistemak zaintzeko eta jasangarritasunez erabiltzeko.

15.b Iturri guztietako eta maila guztietako baliabide esanguratsuak mobilizatzea, baso-kudeaketa jasangarria finantzatzeko eta garapen-bidean dauden herrialdeei pizgarri egokiak emateko, kudeaketa hori susta dezaten; bereziki, kontserbazioari eta basoberritzeari dagokienez.

15.c Ezkutuko ehizaren eta babestutako espezieen trafikoaren aurkako borrokari mundu-mailan ematen zaion babesa areagotzea, tokiko komunitateen ahalmena areagotuz, iraupen-aukera jasangarriak lor ditzaten.

16. GJH: BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK

Garapen jasangarrirako gizarte baketsuak eta inklusiboak sustatzea, guztioi justiziarako sarbidea erraztea, eta erakunde eraginkorrak eta inklusiboak sortzea maila guztietan.

HELMUGAK:

16.1 Nabarmen murriztea indarkeria-mota guztiak, eta horiei lotutako heriotza-tasak, mundu guztian.

16.2 Amaiera ematea haurren kontrako tratu txarrei, esplotazioari eta indarkeria- eta tortura-mota guztiei.

16.3 Zuzenbidezko estatua sustatzea maila nazionalan eta nazioartean, eta justizia eskuragarri izateko aukera-berdintasuna bermatzea denontzat.

16.4 Hemendik 2030era, nabarmen murriztea finantza-korronteak eta legez kanpoko armenak, lapurtutako aktiboen berreskurapena eta itzulera sendotzea, eta antolatutako delinkuentzia-mota guztien aurka borroka egitea.

16.5 Nabarmen murriztea ustelkeria eta eroskeria, bere forma guztietan.

16.6 Kontuak emango dituzten erakunde eraginkorrak eta gardenak sortzea maila guztietan.

16.7 Beharrei erantzungo dieten erabaki inklusiboak, parte-hartzaileak eta esanguratsuak hartuko direla bermatzea maila guztietan.

16.8 Garapen-bidean dauden herrialdeen parte-hartzea areagotzea eta sendotzea mundu-mailako gobernamendu-erakundeetan.

16.9 Hemendik 2030era, denok nortasun juridikoa izan dezagula ahalbidetzea, batez ere jaiotzak erregistratzearen bidez.

16.10 Informaziorako sarbide publikoa bermatzea eta oinarritzko askatasunak babestea, lege nazionalekin eta nazioarteko hitzarmenekin bat etorritz.

16.a Nazioarteko erakunde egokiak indartzea, baita nazioarteko lankidetzaren bidez ere, indarkeria prebenitzeko eta terrorismoari eta delinkuentziari aurka egiteko ahalmena sortzeko, maila guztietan, bereziki garapen-bidean dauden herrialdeetan.

16.b Diskriminaziozkoak ez diren legeak eta politikak sustatzea eta aplikatzea, garapen jasangarriaren alde.

17. GJH: ITUNAK HELBURUAK LORTZEKO

Ezarpen-baliabideak sendotzea eta Garapen Jasangarrirako Munduko Ituna biziberritzea.

HELMUGAK:

Finantzak

17.1 Barneko baliabideen mugikortasuna indartzea, nazioarteko babesa emanaz garapen-bidean dauden herrialdeei, diru-sarrera fiskalak eta beste era batekoak biltzeko ahalmena hobetze aldera.

17.2 Garatutako herrialdeek garapenerako laguntza ofizialarekin lotutako beren konpromisoak erabat betetzen dituztela zaintzea, hainbat herrialdek hartutako honako konpromiso hau barne: diru-sarrera nazional gordinaren % 0,7 garapen-bidean dauden herrialdeen garapenerako laguntza ofizialera bideratzea, eta diru-sarrera nazional gordinaren % 0,15 eta % 0,20 artean aurrerapen txikieneko herrialdeen garapenerako laguntza ofizialera bideratzea. Garapenerako laguntza ofizialaren emaileak bultzatu dira honako hau betetzeko helburua ezar dezaten: diru-sarrera nazional gordinaren % 0,20, gutxienez, aurrerapen txikieneko herrialdeen garapenerako laguntza ofizialera bideratzea.

17.3 Hainbat iturritako finantza-baliabide gehigarriak mobilizatzea, garapen-bidean duen herrialdeentzat.

17.4 Garapen-bidean dauden herrialdeei epe luzerako zorra jasangarria izan dadin lortzeko laguntza ematea, finantziazioa sustatzera bideratutako politika koordinatuen bidez, zorra arinduz eta berregituratuz (dagokion moduan) eta oso zorpetuta dauden herrialde pobreen kanpoko zorrari aurre eginez, gehiegizko zorpetzea murrizte aldera.

17.5 Aurrerapen txikieneko herrialdeen aldeko inbertsioak sustatzeko sistemak ezartzea eta aplikatzea.

Teknologia

17.6 Eskualde-mailako eta nazioarteko Iparralde-Hegoalde eta Hegoalde-Hegoalde lankidetzak hobetzea, baita lankidetzak triangeluarra ere, honako arlo hauetan: zientzia, teknologia, berrikuntza eta horietarako sarbidea; eta ezagutzen trukea areagotzea bi aldeen artean hitzartutako baldintzetan, egungo mekanismoen arteko koordinazioa hobetuz (bereziki, Nazio Batuei dagokienez) eta teknologiaren erabilera erraztuko duen mundu-mailako mekanismo baten bidez.

17.7 Ekologikoki arrazoizkoak diren teknologien garapena eta horiek garapen-bidean dauden herrialdeetara transferitzea, dibulгатzea eta hedatzea, baldintza onetan, baita emakida- eta lehentasun-baldintzetan ere, aldean artean hitzartutakoaren arabera.

17.8 Martxan jartzea, beranduenez 2017an, teknologia-bankua eta zientziaren, teknologiaren eta berrikuntzaren arloko ahalmena sortzeko babes-mekanismoa, aurrerapen txikieneko herrialdeentzat; eta teknologia instrumentalen erabilera areagotzea, bereziki, informazioaren eta komunikazioen teknologiarena.

Ahalmena sortzea

17.9 Garapen-bidean dauden herrialdeetan ahalmena sortzeko jarduera eraginkorrak eta espezifikoak gauzatzeko nazioarteko babesa areagotzea, Garapen Jasangarrirako Helburu guztiak ezartzeko plan nazionalak babeste aldera, Iparralde-Hegoalde eta Hegoalde-Hegoalde lankidetzaren bitartez, eta baita lankidetzatza triangeluarraren bitartez ere.

Merkataritza

17.10 Alde anitzeko merkataritza-sistema unibertsal bat sustatzea, arauetan oinarritua, irekia, diskriminaziorik gabea eta bidezkoa, Munduko Merkataritza Antolakundearen esparruan, besteak beste, Garapenerako Dohako Programaren esparruko negoziazioak itxiz.

17.11 Garapen-bidean dauden herrialdeen esportazioak nabarmen areagotzea, bereziki, aurrerapen txikieneko herrialdeen parte-hartzea bikoizteko munduko esportazioetan, hemendik 2020ra.

17.12 Eskubideen eta kontingenteen merkatu libreetarako sarbidea behar bezala eta modu jasangarriarean lortzea aurrerapen txikieneko herrialde guztientzat, bat etorri Munduko Merkataritza Antolakundearen erabakiekin; horretarako, aurrerapen txikieneko herrialdeen inportazioei aplikatzen dakizkiekeen lehentasunezko eta jatorrizko arauak gardenak eta errazak izan daitezela zainduko da, eta merkatuetarako sarbidea erraztu dezatela.

Kontu sistemikoak

Araudien eta erakundearen arteko koherentzia

17.13 Munduko egonkortasun makroekonomikoa areagotzea, baita politiken arteko koordinazioaren eta koherentziaren bidez ere.

17.14 Garapen jasangarrirako politiken koherentzia hobetzea.

17.15 Herrialde bakoitzaren araudi-marjina eta lidergoa errespetatzea, pobrezia desagerrarazteko eta garapen jasangarrirako politikak ezartzeko eta aplikatzeko.

Hainbat interesdunen arteko aliantzak

17.16 Garapen Jasangarrirako Munduko Ituna hobetzea, eta horren osagarri izango diren hainbat interesdunen arteko aliantzak ezartzea, ezagutzak, espezializazioa, teknologia eta finantza-baliabideak mobilizatzeko eta trukatzeko, herrialde guztietan, bereziki garapen-bideetan daudenetan,

Garapen Jasangarrirako Helburuak lortzeko babesak emate aldera.

17.17 Esfera publikoan, publiko-pribatuan eta gizarte zibilean aliantza eraginkorrak sor daitezela sustatzea, aliantzen bidez baliabideak lortzeko esperientzia eta estrategiez baliatuz.

Datuak, zaintza eta kontuak ematea

17.18 Hemendik 2020ra, garapen-bidean dauden herrialdeei (aurrerapen txikieneko herrialdeak eta garapen-bidean dauden uharte-estatu txikiak barne) ahalmena sortzeko emandako babesak hobetzea, datu egokiak, fidagarriak eta kalitatezkoen erabilgarritasuna nabarmen areagotzeko; datu horiek honela banakatuta egon beharko dute: diru-sarrerak, sexua, adina, arraza, jatorri etnikoa, migrazio-estatusa, desgaitasuna, kokapen geografikoa eta testuinguru nazionaletan egokitzen diren beste ezaugarri batzuk.

17.19 Hemendik 2030era, martxan dauden ekimenak aprobetxatzea garapen jasangarriaren arloan egindako aurrerapenak neurtzea ahalbidetuko duten zenbait adierazle sortzeko; adierazle horiek, halaber, barne-produktu gordinaren osagarri izango dira, eta garapen-bidean dauden herrialdeetan ahalmen estatistikoa sortzen lagunduko dute.

18. GJH: HIZKUNTZA ETA KULTUR ANIZTASUNA

Hizkuntza eta kultura guztien presentzia eta aintzatespena bermatu pertsonen eta gizartearen garapenerako.

HELMUGAK:

18.1 Hizkuntza gutxiagotuak dituzten komunitateak ahaldundu eta ezagutarazi identitate desberdinak indartzeko.

18.2 Herri eta kultura desberdinak kontuan hartzen dituzten lege egokiak eta hizkuntza politika eraginkorrak bultzatu.

18.3 Tokiko hizkuntzen integrazioa lortu hezkuntza sistemetan, gutxienez lehen eta bigarren hezkuntzan.

18.4 Gutxienez hizkuntza biren erabilera praktikoa bermatuko duen

hezkuntza eredu elebi/eleanitzak bultzatu, beti ere hizkuntza gutxiagotua modu eragingarrian irakasten dela ziurtatuz.

18.5 Eten digitala murriztu eta teknologia berriak hizkuntza guztietan, batez ere gutxiagotuetan, eskuragarri jarri.

18.6 Hizkuntza gutxiagotuen presentzia bermatu hedabide mota guztietan: idatzizkoak, ikus-entzunezkoak edota teknologia berrien alorrean garatutakoak.

18.7 Zerbitzu publikoetan, batez ere osasunaren eta justiziaren alorrean, komunitate desberdinen hizkuntzen erabilera bultzatu, bereziki komunitate indigenen kasuan.

***Garapen Jasangarrirako Helburuak eta Helmugak* dokumentua sortzeko erabilitako informazio iturriak:**

www.lauro2030agenda.eus

Gure mundua eraldatzea: 2030 Agenda garapen jasangarrirako:

https://www.unescoetxea.org/dokumentuak/2030_Agenda_garapen_jasangarrirako.pdf

EHUko Munduko Hizkuntza Ondarearen UNESCO katedra:

https://www.ehu.eus/documents/3120344/3356414/18+helb+argumentuak_eus.pdf/d86eb94b-ce03-1575-d1e9-d5a8d401e5e8?t=1519094736000

2021eko Garapen Jasangarrirako Hezkuntzari buruzko Berlineko Deklarazioa:

<https://en.unesco.org/sites/default/files/esdfor2030-berlin-declaration-es.pdf>